

KOLUSZKI

KOBRO

1927

Rzeźba wchodzi w przestrzeń,
a przestrzeń w nią.
Przestrzenność budowy,
łączność rzeźby z przestrzenią, wydobywa
z rzeźby szczerą prawdę jej istnienia.

K.KOBRO

Katarzyna Kobro urodziła się 26 stycznia 1898 roku w Moskwie, zmarła 21 lutego 1951 roku w Łodzi. Była jedną z największych artystek awangardowych dwudziestolecia międzywojennego.

Jej życiowa droga między Moskwą, a Łodzią była długa. W **1927 roku zamieszkała w Koluszkach.**

Nika Strzemińska wspominała, że Koluszki wydały się dla mamy metropolią.

Katarzyna przyjechała tutaj latem 1927 roku podążając za pracą swojego męża Władysława Strzemińskiego. Była to spokojna miejscowość, jednak na swojej mapie miała ważny punkt – okno na świat w postaci jednego z największych w Polsce węzłów kolejowych. Dzięki temu artystyczne małżeństwo mogło łatwo podróżować po Polsce, a także przyjmować gości takich jak Julian Przyboś czy Henryk Szażewski. Koluszki i sztuka Kobro mają także wspólne mianowniki – **odważna idea, postęp i nowoczesność**. Dzięki tym hasłom w II poł. XIX wieku powstały kolejowe Koluszki.

Ul. Brzezińska, lata 30. XX w.

Główna ulica międzywojennych Kolušek. To właśnie ten widok jako pierwszy Katarzyna Kobro mogła zobaczyć po przyjeździe do Kolušek.

Budynek Żeńskiej Szkoły Przemysłowo-Handlowej
oraz Koedukacyjnego Gimnazjum Polskiej Macierzy
Szkolnej w Koluszkach.
Fotografia z przełomu lat 20. i 30. XX w.

SZKOŁA

To właśnie **szkoły były główny powodem**, dla którego Katarzyna Kobro i Władysław Strzemiński zamieszkali w Koluszkach. Obie szkoły mieściły się w nowoczesnym budynku, wybudowanym w 1925 roku ze składek mieszkańców Koluszek. Tutaj była **panią Katarzyną Strzemińską**, żoną Władysława nauczyciela rysunku i robót ręcznych. Podpis „K. Strzemińska” znajduje się na niektórych szkolnych protokołach, jednak nie jest jasne czy formalnie została zatrudniona w koluszkowskich szkołach. Ze wspomnień uczniów wynika, że Kobro pomagała niepełnosprawnemu mężowi w prowadzeniu zajęć, przygotowaniu wystaw oraz funkcjonowaniu w piętrowym budynku szkoły.

Dom przy ul. Słowackiego 1/3, w którym Katarzyna Kobro i Władysław Strzemiński zamieszkali w roku 1927.

DOM

Został wybudowany w 1925 roku i potocznie nazywano go *Domem Polskiej Macierzy Szkolnej*, ponieważ właściciele wynajmowali pokoje nauczycielom pracującym w pobliskich szkołach.

Kobro i Strzemiński zamieszkali w dwupokojowym mieszkaniu na poddaszu, do którego wchodziło się stromymi drewnianymi schodami. Mieszkanie zostało wyodrębnione z otwartej przestrzeni strychu i składało się z dużego pokoju z kuchenką węglową oraz balkonem (widoczny na fotografii nad kolumnami) oraz drugiego mniejszego pokoju mieszczącego gabinet do pracy. Był to pierwszy dom, w którym Kobro zamieszkała w Koluszkach. Drugi znajduje się przy ul. Słowackiego 17.

Koluszki. W ogrodzie domu przy ul. Słowackiego 1/3. Katarzyna Kobro (z lewej) z sąsiadkami gra w brydża.

Dom był otoczony dużym ogrodem, w którym Katarzyna uwielbiała spędzać czas.

Według wspomnień uczniów Kobro lubiła zajmować się domem, była bardzo otwarta dla sąsiadów i chętnie przyjmowała gości.

Powyższe zdjęcie jest jedynym zachowanym zdjęciem Katarzyny Kobro z okresu jej życia w Koluszkach.

Warto zwrócić uwagę na ubiór Katarzyny Kobro – peleryna z kryzą oraz charakterystyczny czepek. Pełna ekstrawagancja na prowincji, na co mieszkańcy bardzo zwracali uwagę.

Najbliższe otoczenie ją lubiło, jednak dla większości była obca, dziwna i nie cieszyła się sympatią mieszkańców głównie ze względu na pochodzenie – nazywali ją sowietką.

Rada pedagogiczna Koedukacyjnego Gimnazjum Polskiej Macierzy Szkolnej przed Pomnikiem Orła Białego w Koluszkach. Fotografia wykonana przed rokiem 1934.

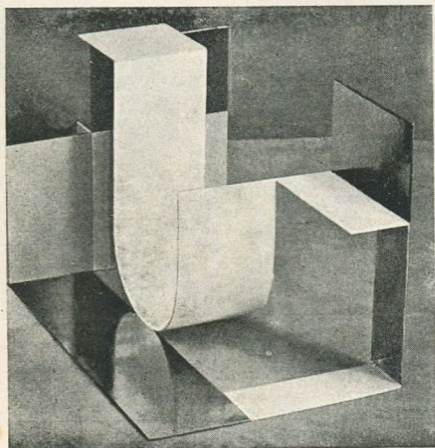
Pomnik Orła Białego w Koluszkach jest przykładem artystycznego współdziałania Kobro, Strzeмиńskiego i uczniów Gimnazjum Koedukacyjnego PMS w Koluszkach. Pomnik z figurą orła stanął na szkolnym placu w 1931 roku. Odważna forma figury orła od samego początku wzbudzała kontrowersje. Mieszkańcy nazywali go prześmiewczo kogutem. Oprócz samego orła warto zwrócić uwagę na cokół, którego projekt przypisywany jest Katarzynie Kobro. Wpisany w przestrzeń prostopadłościan z odchodzącym murowanym łukiem, mógłby być niezależną rzeźbą. Pomnik został zniszczony w 1939 przez wojska niemieckie. Dziś w Koluszkach stoi jego replika.

*Kompozycja przestrzeni. Obliczanie
rytmu czasoprzestrzennego.
Biblioteka grupy a.r. | fragment
Koluszki 1931.*

36. K. KOBRO

STOSUNEK KOLORÓW
W PRZESTRZENI

37. K. KOBRO 1929

Przed domem przy ul. Słowackiego 1/3 w Koluszkach

KONIEC

Według Niki Strzemińskiej czas spędzony w Koluszkach były najlepszym etapem życia Katarzyny Kobro – dla jej małżeństwa oraz twórczości. Tutaj powstało wiele jej kompozycji przestrzennych, gipsowych aktów oraz teorii artystycznych. Tworzyła, publikowała, organizowała wystawy uczennic szkoły i współtworzyła z mężem Władysławem Strzemińskim. Powstałe projekty są świadectwem, że małżeństwo się wzajemnie uzupełniało. Niestety dobra passa zakończyła się z nadejściem lata 1931 roku. Żeńska Szkoła Przemysłowo-Handlowa została zamknięta. Pensja Strzemińskiego z samego Gimnazjum nie wystarczała do życia. Z przyczyn finansowych Katarzyna Kobro i Władysław Strzemiński opuścili Koluszki i zamieszkali w Łodzi.

Obecnie bryła należy już do historii
i jest piękną bajką przeszłości. Łącząc się
z przestrzenią, nowa rzeźba powinna
stanowić najbardziej skondensowaną
i odczuwalną część tej przestrzeni

K.KOBRO

1931

